

اشاره

به یک معنا می‌توان سکولاریزم را عصاره و چکیده تمدن غرب دانست. اندیشه سکولاریسم که خمیر مایه همه ایسم‌های غربی و به نوعی منشأ پیدایش تمام مکاتب مادی است، امروز به ایستگاه آخر خود رسیده و ناکارآمدی‌اش برای همگان ثابت شده. اینکه در تحولات اخیر دنیا، سکولاریسم چه وضعیتی را طی می‌کند، موضوع مهمی است که برای یافتن پاسخ آن با حجه الاسلام و المسلمین دکتر محمدجواد نوروزی، عضو هیأت علمی و مدرس علوم سیاسی و جامعه شناسی سیاسی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (رحمه الله علیه) به گفتگو نشستیم.

سکولاریزم در ایستگاه آخر!

نگاهی به بن بست رسیدن سکولاریزم در تحولات جهانی

گفتگو با حجه الاسلام والمسلمین دکتر محمدجواد نوروزی

بهانه بحث و گفتگوی امروز ما با حضرتعالی بیانات مقام معظم رهبری است در بیستم شهریور ۱۴۰۲ در جمع مردم سیستان و بلوچستان استان خراسان جنوبی آنجا حضرت آقا بیاناتی داشتند در خصوص نظم جدیدی که در حال شکل‌گیری است و اینکه کشورها از جمله ایران اسلامی باید در نظم جدید جایگاه خود را به‌عنوان یک قدرت منطقه‌ای و حتی جهانی حفظ کند. در ابتدا انتظار داریم حضرتعالی تحلیلی از این تحول داشته باشید. تحولاتی که در دنیا در حال رخ دادن است.

استاد نوروزی: بسم الله الرحمن الرحيم

یکی از مسائل بسیار مهم در فکر و اندیشه اسلام و جامعه اسلامی توجه به تحولات پیرامونی است و اگر ما تاریخ معاصر خودمان را در نظر بگیریم غفلت‌های ما از آنچه که در عرصه جهانی اتفاق افتاده موجب عقب‌گرد و مشکلات بسیار زیادی برای جامعه ما شده مثلاً در آغاز قاجاریه و موقعیتی که ایران در منطقه داشت به لحاظ اینکه دروازه هند به شمار می‌رفت و انگلستان و فرانسه توانستند با لطایف‌الحیلی با استفاده از غفلت حاکمان آن روز جامعه ما را دچار عدم تحرک کرده و ما را تبدیل به یک کشور استعمارزده کند. در حالی که در قرآن به دقت کردن به حوادث زمانه توصیه شده‌ایم. به‌طور مثال در آغاز اسلام شما وقتی که سیره و زندگی پیامبر بزرگوار اسلام را ملاحظه می‌کنید مشاهده می‌کنید که به حسب ظاهر یک پیامی از جانب خداوند توسط پیامبر آورده شده ولی جامعه اسلامی آن روز به حسب ظاهر افق روشنی ندارد ولی خداوند مسلمانان را توجه می‌دهد به غلبت الروم و اینکه بعد از مدتی به هرحال این روم هست که بر ایران غلبه پیدامی‌کند یعنی این توجه به مسائل جهانی جایگاهش در اندیشه اسلامی را نشان می‌دهد از آغاز انقلاب اسلامی هم در سیره حضرت امام ما این را به وضوح می‌بینیم یعنی در زمانی که حتی استراتژیست‌های دنیای معاصر و مدعی توانسته بودند پیش‌بینی فروپاشی شوروی سابق را بکنند حضرت امام به وضوح قبل از اینکه این نشانه‌ها خیلی آشکار شود پیش‌بینی کردند و آن نامه معروف را به گورباچف نوشتند و او را دعوت به اسلام کردند و اینکه مبادا به دامان غرب بیفتند.

بعد از رحلت حضرت امام هم ما یکی از نکات بسیار برجسته در مقام معظم رهبری توجه به تحولات جهانی است گذر از بحران‌هایی است که قدرت‌های سلطه‌جو در منطقه ما ایجاد می‌کنند جمهوری اسلامی ایران را در تله‌هایی که ایجاد می‌کنند بیاندازند مثل حمله صدام به کویت که خیلی از مدعیان تحلیل‌گر سیاسی در ایران مدعی بودند که ایران به کمک عراق برود و انتقام خودش را از آمریکا بگیرد و یا بحران‌های دیگر مانند حمله آمریکا بعد از ۱۱ سپتامبر و امثال اینها وقتی بیانیه گام دوم مقام معظم رهبری را هم ملاحظه می‌کنیم یک فصل مهم آن راجع به همین نکته است بنابراین تحولات جهانی در نگاه رهبران الهی انقلاب حضرت امام و مقام معظم رهبری به تأسی از پیامبر بزرگوار اسلام امر بسیار حائز اهمیت است و همین نکته موجب می‌شود که مقام معظم رهبری در این صحبت‌های اخیرشان در نشست با مردم سیستان و بلوچستان، جامعه را به این مسئله توجه بدهند که ما در عرصه جهانی یک تحولات سریعی را شاهد هستیم که

در گذشته مقام معظم رهبری از آن به پیچ تاریخی یاد می‌کردند و امروز این تحولات بسیار سرعت گرفته است، این تغییرات در جهت افول نظام سلطه است، و این نه حرف ماست بلکه خیلی از سیاست‌مداران و رهبران خود غرب و استراتژیست‌های غربی هم اعتراف می‌کنند به اینکه قدرت غرب، آمریکا اروپا افول پیدا کرده و ما شاهد ظهور قدرت‌های جدیدی هستیم بویژه در منطقه که در رأس این قدرت‌ها می‌توان اشاره کرد به تحولاتی که امروز در آسیا شاهدش هستیم ایران چین و روسیه که قاعدتاً در بین این کشورها آن کشوری که صاحب ایده است حامل یک پیام فرهنگی غنی است نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران است منتها طبیعی است که براساس فرمایشاتی که مقام معظم رهبری در این سخنرانی هم داشتند اینکه جامعه ما نظام اسلامی ما بتواند به این جایگاه شایسته خودش در این پیچ تاریخی و در این تحول قدرت و آن چیزی که دارد اتفاق می‌افتد دست یابد. دست یافتن به این جایگاه نیازمند به بصیرت و آگاهی است که همانگونه که اشاره کردم قرآن کریم هم در صدر اسلام دارد مسلمان‌ها را به این نکته آگاه می‌کند که مبادا دچار غفلت شوند که این غفلت می‌تواند موجب سیر قهقراپی جامعه اسلامی شود.

فرهنگ پویا: وقتی شرایط جهانی را ملاحظه می‌کنیم بعد از فروپاشی شوروی و بعد از اتفاق‌هایی که در آن مقطع رخ می‌دهد یعنی در دهه ۹۰ میلادی آمریکا خودش را به عنوان نظام تک‌قطبی مطرح می‌کند و صحبت از نظم نوین جهانی می‌کند. آیا این نظم نوین جهانی که حضرت آقا می‌فرمایند در تداوم نظم تک‌قطبی آمریکایی است یا موضوع دیگری در حال رخ دادن است.

استاد: ما بعد از پیروزی انقلاب اسلامی شاهد تحول بزرگی هستیم براساس آنچه که در بیانیه گام دوم مورد اشاره مقام معظم رهبری قرار گرفته است.

قبل از پیروزی انقلاب اسلامی ما شاهد یک نظام دوقطبی هستیم و انقلاب اسلامی در واقع پژواک و ارائه‌دهنده یک پیام جدید در عرصه نظام جهانی است یعنی ایده‌هایی را مطرح می‌کند که نه مطلوب بلوک غرب است نه بلوک شرق است لذا در جنگ تحمیلی این دو قدرت علیرغم اختلافات و جنگ سردی که چندین دهه بینشان بود با هم بر علیه ایران متحد شدند ظهور انقلاب اسلامی موجب می‌شود بعد از یک دهه شاهد فروپاشی بلوک شرق باشیم بنابراین یک بلوک از بین می‌رود و نظام جمهوری اسلامی ایران به عنوان یک نظم سیاسی که منادی آموزه‌هایی براساس عقلانیت دینی، وحدت دیانت و سیاست نفی سکولاریسم است در عرصه جهانی ظهور و بروز و بالتبع پیدامی‌کند.

اگر ما تاریخ معاصر خودمان را در نظر بگیریم غفلت‌های ما از آنچه که در عرصه جهانی اتفاق افتاده موجب عقب‌گرد شده و مشکلات بسیار زیادی را برای جامعه‌ی ما ایجاد کرده‌است.

فرهنگ پویا: یعنی با کنار رفتن ایدئولوژی مارکسیست

استاد: بله منتها نکته‌ای که هست اینکه بلوک غرب فروپاشی بلوک شرق را براساس یک تحلیل غیرواقع بینانه و نادرست، آن را به مثابه پیروزی لیبرالیسم و بلوک غرب می‌داند و نظریه‌پردازان آنها هم می‌آیند به مساعدت این ایده نظم نوین جهانی، مثلاً نظریه پایان تاریخ را مطرح می‌کنند. بوش پدر به فرمایش شما نظریه پایان تاریخ و جنگ تمدن‌ها را مطرح می‌کنند درحالی‌که واقعیت مطلب این است که افول حداقل فکری بلوک غرب نیز از گذشته شروع شده یعنی به عبارت دیگر ایده‌ای ندارد برای طرح یک نظام جهانی اگر بخواهد در عرصه جهانی ظهور و بروزی داشته باشد نیازمند آن بعد نرم‌افزاری است که ایده هست در کنارش بعد سخت‌افزاری، این بدان معناست که سکولاریسم نیز واقعاً به بن‌بست رسیده بود. ما بعد از فروپاشی بلوک شرق در واقع در یک حالت برزخ بسر می‌بریم که یک نظمی فروپاشیده نظم دوقطبی و نظم جدید هم شکل نگرفته در این برزخ بلوک غرب ادعا می‌کند که یک نظام تک‌قطبی شکل گرفته و شاهد این هم که این ایده و تحلیل مطابق با واقع نیست این است که ما بعد از دو سه دهه شاهد فروپاشی این ایده و تز هستیم لذا خود نظریه‌پرداز مثلاً پایان تاریخ بعد از ظهور ترامپ و حمله به کنگره توسط مردم می‌گوید که اصلاً لیبرالیسم به پایان خط خودش رسیده و ایده گذشته خودش را اذعان می‌کند که یک تحلیل دقیقی نبوده مطابق با واقع نبوده و حرف خودش را پس می‌گیرد لذا در حقیقت می‌شود این گونه گفت که یک نظم دوقطبی شکل گرفت بعد از جنگ جهانی دوم و تا سال ۱۹۹۱ ادامه داشت و به تعبیر مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم که چندین بار این را مکرر بیان می‌کنند که این بلوک غرب هم عن‌قرب به پایان خط خودش می‌رسد و ما امروز این پدیده را به وضوح می‌بینیم یعنی مشاهده می‌کنیم که بسیاری از متفکرین حتی افراد خیلی عادی به این جمع‌بندی رسیدند بویژه بعد از بحران اکرین که بلوک غرب واقعاً به پایان خط خودش رسیده به لحاظ آن استیلائی که داشته و ما شاهد شکل‌گیری یک نظم جدیدی هستیم و بسیاری از تلاش‌های غرب در جهت به تأخیر انداختن این مسئله هست و اینکه در این وضعیتی که بسر می‌برد تلاش بکند به تعبیر مقام معظم رهبری برای بعضی از کشورها بحران آفرینی بکند که بتواند جایگاه خودش را حفظ کند.

بعد از پیروزی انقلاب
اسلامی ما شاهد یک
نظام دوقطبی هستیم و
انقلاب اسلامی در واقع
پژواک و ارائه-دهنده‌ی
یک پیام جدید در
عرصه‌ی نظام جهانی
است.

فرهنگ پویا: با توجه به اینکه بیانیه گام دوم که آن هم به نوعی ناظر به آینده هست یعنی ما یک گام مهم را پشت سر گذاشتیم و در چله دوم هستیم و اینکه دشمن اینها را کاملاً متوجه می‌شود و می‌فهمد و بخاطر همین هست تلاش می‌کند جلوی گفتمان انقلاب اسلامی و مقاومت را بگیرد در کنار هجم تبلیغات و جنگ شناختی و ادراکی که کنار این ماجرا وجود دارد و هر روز دارد به نوعی تشدید می‌شود، وظیفه ما چیست؟

استاد: در حقیقت ما وقتی افق آینده را مورد توجه قرار می‌دهیم در گفتمان انقلاب اسلامی به هر حال در نگاه حضرت امام در نگاه مقام معظم رهبری و واقعا همراهی مردم به تبعیت از ولی فقیه ما گام‌های بلندی را برداشتیم شاید مثلا یک دهه پیش مقام معظم رهبری وقتی نگاه به آینده می‌کرد می‌گفت ما به سمت قله هستیم سخنرانی اخیر ایشان این بود که ما به قله‌ها نزدیک شدیم یعنی این نشان دهنده افق بسیار بسیار روشنی است که وجود دارد منتها نکته‌ای که هست این است که شما اگر بخواهید به قله صعود کنید و به رأس قله برسید همان گونه که از روز اول پیروزی انقلاب اسلامی این مسیر با همراهی مردم بوده طبیعتاً ادامه مسیر هم با مشارکت آگاهانه و هوشیارانه مردم هست طبیعتاً دشمن دریافته که مهم‌ترین نکته در مواجهه با انقلاب اسلامی همانگونه که شما اشاره کردید جنگ شناختی است جنگ ادراکی است اینکه آن قدرت فاهمه و آن ادراک و آن قدرت تحلیل آن بصیرت انقلابی که موتور محرک انقلاب اسلامی برای پیمایش این قله هست دچار خلل شود طبیعتاً لازمه مقابله با این تحرک دشمن جهاد تبیین است یعنی اینکه مردم ما براساس آن سخنرانی‌ای که خطاب به مردم سیستان و بلوچستان داشتند آگاهی خودشان را داشته باشند و دچار خطای در تحلیل نشوند دشمن نتواند با ایجاد بحران‌ها جامعه ما را به خودش مشغول کند که از این تحولات جهانی غافل بشوند و این شاءالله برود به این سمت که توسط حضرت امام و مقام معظم رهبری ترسیم شده است یعنی امید به آینده، استراتژی امید، استراتژی تبیین، استراتژی تحلیلی سیاسی، و برخورداری از هوشیاری نسبت به تحولات جهانی همانطور که معظم‌له اشاره کردند در گذشته تاریخی رهبرانی که غاصبانه بر جامعه ما حاکم بودند نمی‌گذاشتند این بصیرت باشد و لذا جامعه ما دچار رکود شده بود طبیعتاً مجموعه اینهاست که می‌تواند ما را به این افقی که ترسیم شده و به فتح قله این شاءالله برساند و من بحثم را با این جمله از فرمایش امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) خاتمه می‌دهم که گمان می‌کنم راهبرد گذار جامعه انقلاب اسلامی به آن افق است. ایشان در نهج‌البلاغه می‌فرماید: وحملوا بصائرهم علی اسیافهم؛ یعنی مجاهدت همراه با بصیرت و هوشیاری است که می‌تواند ما را به قله برساند.

فرهنگ پویا: خیلی ممنون از اینکه وقت خود را در اختیار ما قرار دادید.

